

ZARÁBANIE PEŇAZÍ

Hodina 1

Ozrejenie témy

ÚVOD

Cielom tejto témy je vysvetliť základné zložky príjmov a výdavkov. Pre študentov je dôležité, aby vedeli, odkiaľ plynú príjmy a kam smerujú výdavky. Dôraz kladieme na pochopenie bohatstva a peňazí ako takých. Kto je naozaj bohatý človek? Musí mať bohatý človek veľa peňazí? Cielom je, aby žiaci premýšľali, prečo sú niektoré povolania platené viac ako iné a ktoré faktory to ovplyvňujú. Veľakrát to je vyššie vzdelanie, odbornosť, náročnosť či nebezpečnosť, nemusí to však platiť vždy. Diskusia so žiakmi na túto tému určite prinesie zaujímavé názory a nové poznatky. Žiaci by tiež mali vedieť rozlíšiť medzi aktívnym a pasívnym príjmom. Pochopenie toho, čo sú aktíva a čo pasíva, je najdôležitejšou lekciou aktivít, keďže je kľúčová pre úspešnú finančnú budúcnosť. V živote by sme mali hromadiť aktíva a vyhýbať sa pasívam. Hoci sa to bez pasív úplne nedá, je dobré ich mať čo najmenej.

POJMY

Práca (v ekonómii) – je definovaná ako cielavedomá ľudská činnosť, zameraná na tvorbu statkov a služieb, ktoré uspokojujú ľudské potreby.

Práca - môže byť:

- duševná / fyzická
- platená / neplatená
- závislá / samostatná
- dobrovoľná / nútená

Ekonómia – je veda o tom, ako spoločnosť využíva vzácne zdroje na výrobu užitočných statkov (tovarov) a ako ich rozdeľuje medzi rozličné skupiny ľudí.

Ekonomía – vychádza o.i. z troch výrobných faktorov:

- pôda a výrobné zdroje – predstavujú dary prírody pre výrobné procesy, zahŕňajú pôdu, zdroje energií, vodu, vzduch, nerastné suroviny.
- práca – je to ľudská činnosť, ktorá je ovplyvnená fyzickými a duševnými schopnosťami človeka, prácu tiež nazývame ľudský kapitál.
- kapitál – sú to statky, vďaka ktorým vyrobíme iné statky (stroj, ktorý mi vyrobí finálny produkt).

Ekonomika – je oblasť spoločenskej praxe zameraná na cielavedomú hospodársku činnosť. Ekonomika – vlastne znamená hospodárstvo.

PRÍJEM

Príjem sú peniaze (alebo iná ekvivalentná hodnota), ktoré človek alebo firma dostane, zvyčajne za prácu, vyprodukovaný tovar, dodanú službu alebo zapožičaný kapitál.

ROZDIEL MEDZI MZDOU A PRÍJMOM

Mzda alebo plat je (pravidelná) odmena za prácu (prípadne aj službu).

Pojem príjem a mzda je často zamieňaný. Príjem môže jednotlivec získavať aj iným spôsobom ako len získavaním mzdy. Príjem môžeme rozdeliť na aktívny a pasívny.

ROZDIEL MEDZI HRUBOU MZDOU A ČISTOU MZDOU

Hrubou mzdou sa rozumie mzda pred zdanením a odpočítaním povinných odvodov do Sociálnej a zdravotnej poisťovne. Hrubá mzda je obvykle vyššia ako mzda, ktorú zamestnávateľ pošle zamestnancovi na účet alebo vyplatí v hotovosti – táto suma sa nazýva čistá mzda.

INÉ FORMY PRÍJMU A MZDY

Fyzická osoba môže dosahovať:

- **Aktívne príjmy** – zjednodušene by sme mohli povedať, že aktívne príjmy sú príjmy, pre ktorých dosiahnutie musí niečo fyzická osoba urobiť alebo vykonať.
 - príjmy zo závislej činnosti, t.j. zo zamestnania
 - príjmy z podnikania
- **Pasívne príjmy** – zjednodušene možno povedať, že pasívne príjmy spravidla plynú fyzickej osobe za zapožičanie kapitálu a teda bez toho, aby pre dosiahnutie príjmu musela niečo pravidelne robiť (resp. urobiť to už v minulosti)
 - príjmy z prenájmu nehnuteľností
 - príjmy z umeleckých diel (hudba, filmy) - tantiémy
 - príjmy z investovania
 - podiely na zisku firmy – dividendy

AKTÍVA A PASÍVA

Pasívum je vo všeobecnosti to, čo niekomu dlžíme. Inak povedané, pasívum je niečo, čo sme získali na určitý čas a za zapožičanie platíme náklady. Pasívum slúži na získanie zdrojov (peňazí) na financovanie kúpy aktíva. Ako príklad pasíva môžeme uviesť hypotéku. Cez hypotéku (pasívum) získame zdroje na zakúpenie aktíva (domu). Hypotéku (dlh) však musíme splácať a zároveň musíme platiť náklady za to, že nám niekto požičal. Pasívum tak v čase generuje dodatočné náklady, ktoré je nutné z príjmu financovať. Znižovaním výšky pasív sa teda môžu znižovať aj náklady, čo sa priamo premieta do finančnej situácie jednotlivca, rodiny alebo firmy.

Aktívum je čokoľvek, čo vlastníme a dokáže vytvárať príjem. Auto taxikára, ktorý využíva svoje vozidlo pri práci, aby si ním zarobil, je aktívum. Nebyť auta, nemohol by pracovať, čím by stratil príjem. Aktívom tiež môže byť aj byt, hoci zaťažený hypotékou. Ak ho prenajmeme za nájom, ktorý je schopný vykryť celkové náklady a vyniesť zisk, stane sa z neho ziskové aktívum. Aktíva sú opakom pasív. O aktíva je nutné sa starať tak, aby nestrácali na hodnote (údržba) a boli schopné generovať príjem (alebo úsporu nákladov).

UŽITOČNÉ ODKAZY

https://europa.eu/taxedu/taxlandia_sk#

<http://www.cashflow21.cz/web-game-cashflow>

 ÚVOD

Aktivita č. 1

Pozri sa na úvodné video a urob si poznámky, potom sa zamysli nad priloženými obrázkami. Čo majú spoločné? Čo je podľa teba šťastie? Prečo sa dievča na prvom obrázku teší z 1 kvety, zatiaľ čo druhé je smutné, aj keď ich má veľa?

Vysvetlenie: Pustite žiakom úvodné video a následne diskutujte o tom, čo je to bohatstvo. Ako námet na diskusiu môžu poslúžiť nasledujúce 2 obrázky. Prečo sa dievča na prvom obrázku teší z 1 kvety, zatiaľ čo druhé je smutné, aj keď ich má veľa?

Prvý obrázok nám ukazuje, že ľudia dokážu byť veľmi šťastní aj s málom peňazí, podobne ako sa dievča v červenom teší z jedného kvietka. Na druhej strane ten, kto má veľa peňazí, nemusí byť v živote vôbec šťastný. Šťastie teda nespočíva v množstve peňazí. To, čo je pre niekoho málo, môže byť pre iného veľmi veľa.

Druhý obrázok vyobrazuje, že peniaze si človek do hrobu nevezme. Bohatstvo teda netkvie v kope peňazí.

PRÍKLAD

Aktivita č. 2

Zakrúžkuj a zdôvodni svoju odpoveď!

Majk Spirit prestal spievať a začal pracovať. Rozhodol sa, že si chce kúpiť nové auto, ktorého cena je 24 000 €. Jeho mesačná hrubá mzda je 2 000 €. Bude si môcť Majk kúpiť auto už po roku vyplácania mzdy? (Predpokladajme, že Majk nemá našetrované žiadne úspory a bežné nákupy robí z peňazí, ktoré zarobí v práci.)

ÁNO

NIE

Vysvetlenie: Diskutujte so žiakmi, prečo si zvolili vybranú odpoveď. Pokúste sa im vysvetliť, prečo je správna odpoveď „NIE“.

Pozrite sa s triedou na príklad podrobnejšie: Majk Spirit potrebuje našetriť celú sumu auta, teda 24 000€. Jeho čistý mesačný príjem ale nebude rovnaký ako jeho hrubá mzda! Zo mzdy 2000€ je potrebné odrátať daň a odvody (sociálne a zdravotné). Počítajme teda, že čistý príjem bude 1400€/mes. (Pre zjednodušenie predpokladajme, že čistý príjem je každý mesiac rovnaký.)

Žiaci si musia uvedomiť, že každý mesiac Majkovi vznikajú výdavky (bývanie, strava, drogéria, voľný čas, a.i.) Majk si teda vie z čistého príjmu odložiť mesačne 500€. (Znova pre zjednodušenie počítajme, že výdavky, čiže aj úspory, sú pre Petra každý mesiac rovnaké.)

Nechajte deti vyrátať, ako dlho bude Majkovi trvať, kým si našetrí na vytúžené auto, ak sú jeho úspory 500€/mes.: $24\ 000 : 500 = 48, 48 : 12 = 4$

Majkovi bude trvať 4 roky, kým si bude môcť dovoliť kúpiť auto v hodnote 24 000€. Platí to len vtedy, ak Majk počas celej doby šetrenia nesiahne na svoje úspory.

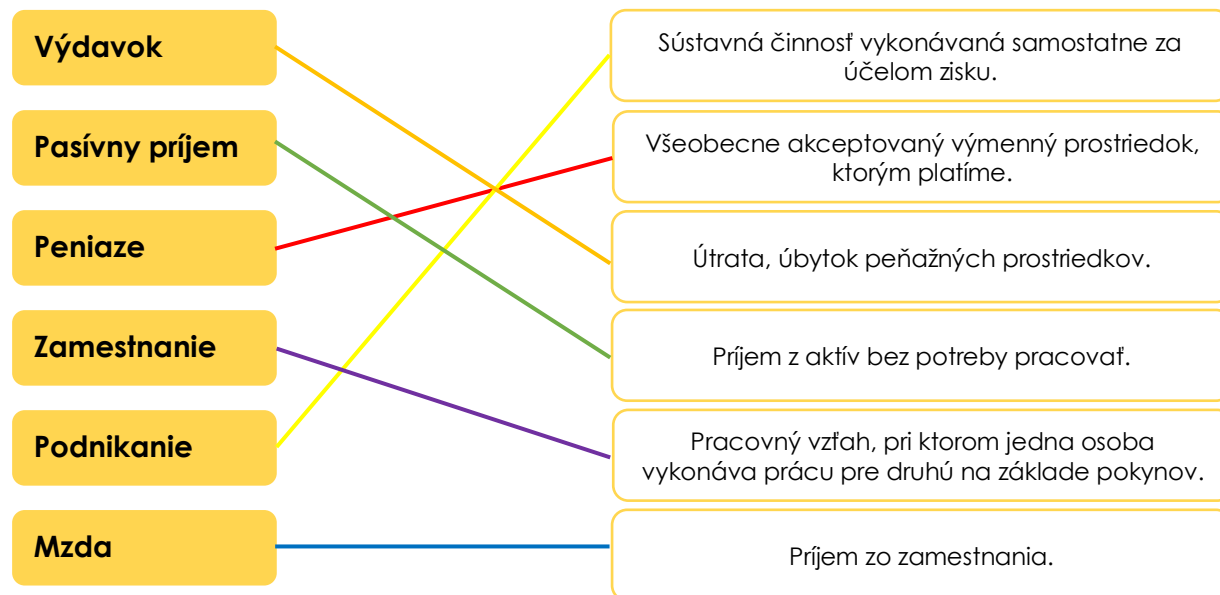
Na tomto príklade chceme študentom demonštrovať základné princípy súvisiace s príjmom. Chceme ukázať, že nie je možné pozeráť sa na základnú mzdu ako na konečnú sumu, s ktorou môžu každý mesiac počítať. Taktiež by sme mali žiakom zdôrazniť, že je dôležité financie popri výdavkoch aj šetriť. V lepšom prípade rozumne investovať.

PRIRAĐOVAČKA

Aktivita č. 3

Prirad' správne dvojice a vysvetli pred triedou.

VIDEO – TOP 5 Najlepšie platených zamestnaní

Aktivita č. 4

Pred pozretím videa si skús tipnúť, ktoré povolania môžu byť najlepšie platené a koľko zarábajú, následne si pozri video.

Vysvetlenie: Žiaci budú mať za úlohu pozrieť video o najlepšie platených povolaniach. Pred pozretím napíšu do tabuľky svoje odhady toho, ktoré povolania sú podľa nich najlepšie platené. Počas pozerania si zapíšu správne poradie a porovnajú ho so svojimi tipmi.

Poradie	Môj tip – pred videom	Skutočnosť – po videu
1.		Riadiaci letovej prevádzky
2.		Krízový manažér
3.		Estetický chirurg
4.		IT špecialista
5.		Poslanec

Poznámka: Jedná sa len o priemery a príklady, skutočnosť môže byť v mnohých prípadoch odlišná.

Prečo niektoré povolania zarábajú viac ako iné? Pomôž si s tým čo si počul vo videu a vyber jednu možnosť prečo to tak podľa teba je a vymysli aj svoju vlastnú možnosť.

Vysvetlenie: Ďalšou úlohou bude vybrať faktory/dôvody, prečo sú niektoré povolania platené lepšie ako iné. Cieľom tejto aktivity je poukázať na rozdiely v príjmoch rôznych povolanií a na to, čo tieto rozdiely spôsobuje. Prečo napr. lekár zarába viac ako

upratovačka. Všetky uvedené možnosti sú správne, žiaci by sa mali nad tým zamyslieť a prísť na to. K tomu by mali byť schopný vymyslieť aj vlastný faktor.

- A. Povolanie je rizikové
- B. Vyžaduje si špecifické zručnosti
- C. Prácu vie robiť veľmi málo ľudí
- D. Práca je vyčerpávajúca a fyzicky ťažká
- E. **Veľká zodpovednosť,**

ODKAZ:

<https://www.youtube.com/watch?v=6dignupFde8>

Čo sú aktíva a pasíva?

AKTÍVA

Aktíva sú všetky veci, ktoré nám peniaze vytvárajú

PASÍVA

Pasíva sú všetky veci, ktoré nám peniaze berú

AKTÍVA A PASÍVA

Aktivita č. 5

Rozhodni, na ktorých obrázkoch sú aktíva a na ktorých pasíva, následne vymysli v skupine ďalšie a zdôvodni, prečo si ich tak zaradil. Môže byť niečo zároveň aktívom aj pasívom?

Vysvetlenie: Cielom aktivity je naučiť ich rozlišovať medzi aktívom a pasívom. Ukážte im tiež spôsoby, ako môžu hromadiť aktíva a znižovať pasíva. Správnu odpoveď v tomto prípade je, že všetky tri môžu byť zároveň aktíva aj pasíva:

 Aktívum

 Pretože: **Podnikanie (Uber atď.)**
 Pasívum

 Pretože: **Bežné jazdenie**

 Aktívum
Podnikanie, prenájom
 Pasívum
Iba bývanie

 Aktívum
Fotenie, blogy
 Pasívum
Bežné používanie

PENIAZE SÚ ČAS

Aktivita č. 6

Priradte k jednotlivým tovarom, koľko času strávite prácou aby ste si ich mohli kúpiť v prípade, že zarábate 1 000 € mesačne (6,25 €/hodinu) a pracujete dokopy 160 hodín. Vyber z možností a k poslednému odhadni

(128 hodín, 64 hodín, 2 hodiny, 54 hodín, 7 minút, 39 minút, 72 hodín, 15 minút, 77 minút)

Vysvetlenie: Žiaci majú priradiť k jednotlivým tovarom čas, ktorý je potrebný stráviť prácou aby si vedeli danú vec kúpiť. Výrobky a ceny k nim sú len ilustratívne, hlavným cieľom tejto aktivity je ukázať, že všetko čo si kupujeme si kupujeme za čas, ktorý sme strávili zarábaním peňazí.

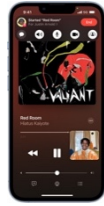
Keď žiaci správne priradia čas k veciam, nechajte ich zamyslieť sa nad cenou iPhoneu. Ukážte im kludne aj na nejakom e-shope (napr. <https://www.alza.sk/mobilne-telefony-android/18851259.htm>) že sú aj oveľa lacnejšie mobily, na ktoré sa pracuje výrazne menej času.

Mlieko 1,50 €

15 minút

iPhone 800 €

128 hodín

Tričko 11 €

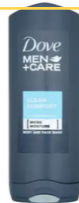
2 hodiny

Mäso 8 €

77 minút

Mydlo 4 €

39 minút

Notebook 400 €

64 hodín

Chlieb 1 €

7 minút

Auto 340 €

54 hodín

Bývanie 450 €

72 hodín

Poznámka: Auto a bývanie predstavuje mesačný náklad v podobe splátky úveru alebo nájomného. Ceny majú len ilustračný charakter.

ZAMYSLI SA

Aktivita č. 7

Prečítajte si nasledujúci citát a zamyslite sa nad ním. Ako docielite toho aby vás veci stáli menej času?

Vysvetlenie: Na záver nechajte žiakov zamyslieť sa nad týmto citátom a nech skúsia aplikovať všetko čo sa v tejto lekcii dozvedeli aby prišli na to ako znížiť čas potrebný na nákup vecí.

VEDELI STE, ŽE?

Priemerný muž žije približne 630 720 hodín a žena 700 800 hodín. Času viac nezískame!

„Neplatíme peniazmi ale svojim časom, ktorý sme strávili prácou, aby sme peniaze zarobili. Míňaj svoj čas múdro!“

Odpooveď: Nakupovaním viac aktív (ktoré generujú viac príjmu).